

| Krzysztof Załęski

(10 January 1939 – 6 May 2016)

Krzysztof Załęski spent more than 40 years working for the National Museum in Warsaw. After a first job as an assistant in the Historical Documentation Workshop of the State Studios for Conservation of Cultural Property (Warsaw division) (1964–65), he joined the museum in December 1968, initially its Inventory Department, where he was responsible for donations to the Museum and to the Royal Castle in Warsaw. In 1974 he became a researcher, in 1977 a keeper and in 1995 a senior keeper. From 1974 to his retirement in 2004 he headed the Department of Polish Drawings of the Collections of Early Modern Polish Art.

Krzysztof Załęski's art historical interests began to coalesce already during his studies at the University of Warsaw (1959–64) on Polish art of the Classicist era, the arts patronage of Stanisław August and the work of the artists affiliated with the king. The subjects of his seminar papers and his 1968 Master's thesis, "The White House in Łazienki Gardens," written with Professor Stanisław Lorentz as his mentor, were in these fields. Załęski soon became knowledgeable about the craft of 18th-century illustrators and painters, their creative practices and the era's social and political atmosphere, and he published articles on the authorship, subject matter and models for numerous artworks. At this time, he analysed the graphic prototypes of two canvases in the collection of the National Museum in Warsaw painted around 1766 by Jean Pillement, gave a new interpretation to Marcello Bacciarelli's *Portrait of Stanislaus Augustus with an Hourglass* based on its Masonic symbolism, which inspired subsequent researchers, and determined that an anonymous drawing from the former collection of the Polish Museum in Rapperswil represented the pope's vassals paying tribute to him in 1746 (so called Festa della Chinèa). Tracing the relationships between painting, drawing and graphic art allowed Załęski to determine the influence of prints by Volpato and Piranesi and the album *Vestigia delle Terme di Tito* after the designs by Franciszek Smuglewicz and Vincenzo Brenna on wall decorations of the second half of the 18th century. By studying graphic prototypes, he was able to change the attribution of two drawings in the museum's collection until then considered the work of Jan Piotr Norblin to the amateur draughtsman Karol Tysson.

An exhibition commemorating Professor Stanisław Lorentz, *In the Vilnius Classicist Circle*, shown first at the National Museum in Warsaw (December 1999 – January 2000) and then the Lietuvos Dailės Muziejus in Vilnius (March–September 2000), was an important milestone in Classicism research in Poland. Leading to it were archival research and numerous queries in Poland and Lithuania, in which Krzysztof Załęski became deeply involved. He based his articles and entries in the exhibition catalogue on these findings. He wrote about the beginnings of Neo-Classicism in the Polish-Lithuanian Commonwealth and its reception in Vilna circles, the history of Freemasonry in Lithuania, and profiles of several dozen works by Vilna artists. He reinterpreted several paintings and drawings by Franciszek Smuglewicz, instigating changes in their traditional titles. Thus, *Victory of Alexander the Great over Darius* became *Victory of Alexander the Great over Porus*, while its pendant, known as *Persian Envoys with the Sultan of Morocco*, became *Persian Envoys before the King of Ethiopia*, and asserted that their subjects, inspired by the works of Plutarch and Herodotus, actually alluded to the contemporaneous situation in the Polish Republic.

Załęski's position of curator of the Department of Polish Drawings put him in charge of a rich collection of tens of thousands of artistically diverse pieces, which allowed him to study many aspects of the work of artists ranging from the 16th to the first quarter of the 20th century. Now, his interests went beyond the draughtsmen and painters of the Stanislavian era to many others, foremost among them Stanisław Noakowski, as well as to subjects popular in Polish art, such as the horse motif in both painting and drawing. Załęski was now writing about art in these collections and about selected drawings and watercolours for the museum's guides to its permanent galleries and study collections, and for other National Museum in Warsaw publications. It is noteworthy that his expert input into writings of this kind went beyond drawings, into oil paintings by artists including Bernardo Bellotto, also called Canaletto, Marcello Bacciarelli, Jan Piotr Norblin, Kazimierz Wojniakowski, Antoni Brodowski and Marcin Zaleski. He would often return to works by these painters as well as those by many other artists of the 18th and 19th centuries (including Aleksander Orłowski, Jan Ścisło, Zygmunt Vogel, Władysław Malecki, Artur Grottger, Wacław Pawliszak and Juliusz Kossak) to analyse their style and subject matter in catalogues of exhibitions at the National Museum of Warsaw, of some co-organized with other museums and cultural institutions, and of those put on by other museums in Poland and abroad. He curated and wrote the scenarios for many exhibitions, including those commemorating anniversaries at our museum (e.g., *The 190th Anniversary of the 3 May Constitution*, May–September 1981, and *The National Museum during the Second World War*, October 1981 – June 1982).

Załęski's professional attitude as curator and museum specialist was shaped by his close relationship with Professor Lorentz in his roles of scholar and long-time director of the National Museum in Warsaw. Załęski discussed Lorentz's scholarship, career and social engagement, views on conservation and museum organization in several articles. He served as a member of the Organizing Committee of the Hundredth Anniversary of the Birth of Professor Stanisław Lorentz, and in this capacity he co-organized the biographical exhibition *Stanisław Lorentz 1899–1991* (April–May 1999) and wrote its guide. He also acquired a wealth of knowledge from his friendship with Dr Bronisław Krystall, an art historian and the National Museum in Warsaw's donor. Krystall's profile framed Załęski's work for the Museum. It opened in 1968 when he worked on the acceptance of donations named after Izabela and Karol Krystall and the doctor's deposits, and closed with the exhibition *Bronisław Krystall. Bequest* (November 2015 – March 2016), of which Załęski was one of the instigators.

The history of Freemasonry was Krzysztof Załęski's great passion, his "lifelong adventure," as he himself said. It had been sparked off at university, in 1961/62, when he and fellow student Andrzej Łotysz were assigned a seminar paper by Professor Lorentz on the *Portrait of Stanislaus Augustus with an Hourglass*. Załęski became one of Poland's foremost specialists on Freemasonry and was often asked to take part in cataloguing Masonic collections and organizing exhibitions. Through this work he uncovered the authorship and history of the portrait of canon Michał Dłuski and studied the forms and functions of other Masonic portraits. He spent many years serving as a contributing writer for the journal *Ars Regia*, specializing in the thought and history of Freemasonry (from 2007 he was also a member of the journal's editorial committee), reviewed publications about Freemasonry and published consecutive parts of the dictionary of Polish members of Masonic lodges, which was organized according to occupation. Anna Maria Bauer based a profile of Krzysztof Załęski in *Ars Regia* on interviews with him, portraying him as a collector of masonica and an analyst of the Royal Art of Freemasonry and its manifestations in painting, literature, gardening, music and the decorative arts. She also compiled a bibliography of his writings on Masonic matters, which included his papers

and lectures.¹ Our museum's exhibition *Masoneria. Pro publico bono* (September 2014 – January 2015) crowned this “adventure.”

Yet another of Krzysztof Załęski's loves was music, especially jazz. As an art historian he was interested in the relationship between jazz and the visual arts, which he discussed in several papers and articles. As a music lover he studied the history of jazz, culminating with his win on “Wielka Gra” television game show.

Krzysztof adored company and was a splendid host who indulged his guests with his own baking and perfectly composed sweets. But this was not his only talent. He had a wicked sense of humour and wrote poems big and small about the reality that surrounded us. He made at least one work of art, a wire sculpture of a female nude, which was included in a June 1981 show of works by National Museum in Warsaw staff under the patronage of the Independent and Self-Governing Trade Union “Solidarność.” He enriched the Museum's collections with several donations, which included one in 2007 of a drawing by Franciszek Żmurko, *Study of the Figure of a Shepherd*, for the painting *Star of Bethlehem* (1898). He was unassuming and discreet, and he offered help to many.

Warsaw was Krzysztof Załęski's city. He was born here on 10 January 1939, graduated from the Bolesław Limanowski secondary school in 1959, and spent most of his life living in Żoliborz district's Krasiński Street. He explored both the city's history and its modern era. He died here on 6 May 2016. He was buried in his family grave in the Powązki Military Cemetery next to his father, Grzegorz (1907–72), a journalist, founder of the underground journal *Demokrata* (1943–44) and editor of the satirical magazine *Moskit* (1944), who after the Second World War headed the Wiedza publishing cooperative and wrote the anthology *Satyra w konspiracji 1939–1944* (Satire underground) (first edition 1948, then 1958 and 2011).

Krzysztof Załęski was decorated with the Gold Cross of Merit for his contributions to Polish museums in 1989, and in 2002 with the Knight's Cross Order of Polonia Restituta. He also received the Professor Stanisław Lorentz medal. He was a member of the Polish Art Historians Association.

Anna Grochala

Translated by Maja Łatyńska

¹ Anna Maria Bauer, “Portret wolnomularza, czyli zbiory masoników Krzysztofa Załęskiego,” *Ars Regia* 2013, Ann 13, no. 20, pp. 287–309.

Publikacje Krzysztofa Załęskiego

| Literature by Krzysztof Załęski

- 1972 *Jean Pillement inspiré par Piranesi*, „Bulletin du Musée National de Varsovie” 1972, R. 13, n° 4, s. 93–100.
- 1975 *Polonia: arte e cultura dal medioevo all’illuminismo*, kat. wyst., Palazzo Venezia, Rzym, 1975, Roma 1975, s. 246, 248, 262–265 [F. Smuglewicz, V. Brenna – omówienie prac | overview of artworks].
- 1976 *Rysunki Stanisława Noakowskiego ze zbiorów polskich i radzieckich*, red. Krzysztof Załęski, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1976, Warszawa 1976 [S. Noakowski – wstęp, życiorys i omówienie rysunków ze zbiorów polskich | introduction, biographical profile and catalogue of exhibited drawings from Polish collections].
Stanisław Lentz (1861–1920). Katalog wystawy monograficznej, red. Lija Skalska-Miecznik, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1976, Warszawa 1976 [opracowanie katalogu rysunków | catalogue of exhibited drawings].
- 1977 *Alegoryczny portret Stanisława Augusta z „klepsydrą”*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie” 1977, R. 21, s. 237–249.
Warszawa w twórczości Stanisława Noakowskiego [w:] Stanisław Noakowski 1867–1928. Życie i twórczość. Materiały polsko-radzieckiej sesji naukowej Warszawa – Łowicz 28–29 czerwca 1976 r., Moskwa 14–15 października 1976 r., Warszawa 1977, s. 77–80.
- 1978 *Warszawa w twórczości Stanisława Noakowskiego*, „Kronika Warszawy” 1978, nr 3, s. 101–108.
- 1979 *Wystawa rysunków Stanisława Noakowskiego w Muzeum Narodowym w Warszawie i w Muzeum Architektury w Moskwie*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie” 1979, R. 23, s. 381–400.
- 1980 *Najcenniejsze rysunki obce ze zbiorów polskich. Katalog wystawy*, red. Justyna Guze i Anna Kozak, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1980, Warszawa 1980, s. 60 [J.P. Norblin – biogram | bio].
100 of the Finest Drawings from Polish Collections, kat. wyst., Heim Gallery, Londyn; City Museum and Art Gallery, Birmingham; National Gallery of Ireland, Dublin; Fitzwilliam Museum, Cambridge; National Museum of Wales, Cardiff, 1980–1981, London 1980, s. nlb. [J.P. Norblin – omówienie rysunków | overview of drawings].
- 1981 *Rysunki ze zbiorów wilanowskich w Muzeum Narodowym w Warszawie*, „Studia Wilanowskie” 1981, R. 7, s. 35–37.
- 1982 *19th Century Watercolours and Paintings of Polish Realists. From the collection of the Warsaw National Museum*, introductory note by Andrzej Rottermund, choice of works by Krzysztof Załęski, folder wystawy, Polish Cultural Institute, Londyn, 1982, London 1982.
Zeichnungen alter Meister aus polnischen Sammlungen, kat. wyst., Herzog Anton Ulrich-Museum, Braunschweig; Kunstsammlungen der Veste Coburg, 1981–1982, Braunschweig 1982, s. 141–144 [J.P. Norblin – omówienie prac | overview of artworks].
- 1983 *The Horse in Polish Drawings and Watercolours from the 19th to 20th Century. From the Collection of the Warsaw National Museum*, folder wystawy, Polish Cultural Institute, Londyn, 1983, London 1983.
Kultura ocalona. Katalog wystawy poświęconej kulturze Żydów polskich, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1983, Warszawa 1983, s. 38–40 [S. Lentz, S. Noakowski – omówienie prac | overview of artworks].
Niebo widziane z Ziemi, red. Elżbieta Topolnicka, kat. wyst., Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku, Frombork 1983, s. nlb. [J.B. Plersch, S. Noakowski – omówienie prac | overview of artworks].
- 1984 *Antyk a twórczość Stanisława Noakowskiego. Katalog wystawy ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie* (współautor Witold Dobrowolski), kat. wyst., Muzeum Stanisława Noakowskiego w Nieszawie, 1984, Włocławek 1984, s. 3–5.

- 1986 *Architektura sakralna polska w rysunkach Stanisława Noakowskiego*, kat. wyst., Muzeum Stanisława Noakowskiego w Nieszawie, 1986, Nieszawa 1986.
„Festa della China”. Anonimowy rysunek z dawnych zbiorów Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie” 1986, R. 30, s. 165–173.
Mgr Jadwiga Jaworska 16 XII 1905 – 8 X 1984 (współautorzy Stanisław Lorentz, Ewa Milicer), „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie” 1986, R. 30, s. 401–405.
Motywy grotesek Rafała w dekoracji malarskiej pałacu w Nieborowie, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie” 1986, R. 30, s. 175–185.
- 1987 *Stanisław Kostka Potocki – mason* [w:] *Stanisław Kostka Potocki – archeolog i działacz Oświecenia*, kat. wyst., Muzeum Lubelskie, 1987, Lublin 1987, s. 18–19.
- 1988 *Nineteenth-century Polish Painting*, ed. by Agnieszka Morawińska, kat. wyst., National Academy of Design, Nowy Jork, 1988, Los Angeles 1988, s. 42–47, 70, 92, 94 [J.P. Norblin, A. Orłowski, T.A. Kwiatkowski, J. Kossak – omówienie twórczości i rysunków | overview of artists’ legacy with a focus on drawings].
Stanisław Noakowski a Muzeum Narodowe w Warszawie [w:] *Noakowski redivivus. Zbiór artykułów poświęconych St. Noakowskiemu w 121. rocznicę urodzin*, Nieszawa 1988, s. 30–36.
- 1989 *Francuskiej risunek XVII–XX vekov iz Nacional’nogo Muzeja v Varšave i Grawiurnogo Kabineta Biblioteki Varšavskogo Uniwersiteta. Katalog wystawki* (współautorki Justyna Guze, Teresa Sulerzyska), kat. wyst., Gosudarstvennyj Muzej Izobrazitel’nych Iskusstv im. A.S. Puškina, 1989, Moskwa 1989, s. 72–74 [J.P. Norblin – biogram | bio].
Norblin czy Tysson autorem dwóch pejzaży ze zbiorów Mathiasa Bersohna?, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie” 1989–1990, R. 33–34, s. 565–573.
Polscy uczniowie Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu w XIX i na początku XX wieku. Katalog wystawy, scenariusz wystawy, red. naukowa katalogu i wstęp Lija Skalska-Mieczek, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1989, Warszawa 1989, s. 173–183 [M.E. Andriolli, T. Dmochowski, A. Kamiński, s. Noakowski – biogramy i omówienie dzieł | bios and overview of artworks].
- 1990 *Nieznany polski portret wolnomularski* [w:] *Curia Maior. Studia z dziejów kultury ofiarowane Andrzejowi Ciechanowieckiemu*, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 1990, s. 156–160.
Polski portret wolnomularski (do 1821 roku) [w:] *Portret. Funkcja. Forma. Symbol. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Toruń, grudzień 1986*, red. Agnieszka Morawińska, Warszawa 1990, s. 211–229.
- 1991 *Artystki polskie. Katalog wystawy, koncepcja i scenariusz wystawy oraz red. naukowa katalogu* Agnieszka Morawińska, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1991, Warszawa 1991, s. 86, 94, 122, 140, 171, 202, 204, 208–209, 282, 284–285, 286, 290, 291, 292, 293–294, 344–345, 346, 360, 370 [Z. Atteslander, L. Beauvau de Craon, R. Branicka, A. Czartoryska, I. Günther, L. Kopff, J. Kossakowska, E. Krasińska, Z. Odescalchi, E. Potocka, K. Potocka, P. Potocka, W. Potocka, G. Puzynina, A. Radziwiłłowa, W. Tarnowska, A. Trębicka, M. Wodzińska, N. Żmichowska – omówienie życia i twórczości | overview of the artists’ lives and work].
Stanisław Lorentz 1899–1991, „Bulletin du Musée National de Varsovie” 1991, R. 32, n° 3, s. 53–59.
Stanisław Lorentz (28 IV 1899 – 15 III 1991), „Przegląd Wschodni” 1991, t. 1, z. 2, s. 435–436.
Ustawy Wielkiego Mistrzostwa Polskiego i Litewskiego z 1781 r. pod młotkiem Ignacego hr. Potockiego przyjęte i zaprzysiężone [w:] *Kultura średniowieczna i staropolska. Studia ofiarowane Aleksandrowi Gieysztorowi w pięćdziesięciolecie pracy naukowej*, Warszawa 1991, s. 541–546.
- 1992 *Warsaw in Watercolours by Zygmunt Vogel from the Warsaw National Museum collection*, folder wystawy, Polish Cultural Institute, Londyn, 1992, London 1992.
Olimpiady artystyczne [w:] *Sport w kulturze antycznej – inspiracje*, kat. wyst., 1992, Ostrowiec Świętokrzyski 1992.
Treasures of a Polish King. Stanislaus Augustus as Patron and Collector, kat. wyst., Dulwich Picture Gallery, Londyn, 1992, London 1992, s. 49–52, 85–87, 91–92, 94–95 [M. Bacciarelli, B. Bellotto, Z. Vogel, J.P. Norblin, s. Zawadzki – omówienie prac | overview of artworks].
- 1993 *Akwarele Juliusza Kossaka (1824–1899) ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie*, folder wystawy, Muzeum w Wilanowie, oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, 1993, Warszawa 1993.

- Gdzie Wschód spotyka Zachód. Portret osobistości dawnej Rzeczypospolitej 1576–1763*, katalog wystawy pod kierunkiem Jerzego Malinowskiego, Muzeum Narodowe w Warszawie, 1993, Warszawa 1993, s. 440–441 [M. Bacciarelli – omówienie rysunków | overview of drawings].
- Józef Rapacki 1871–1929. Malarstwo, rysunek, grafika* (współautorka Janina Zielińska), kat. wyst., Muzeum Okręgowe w Żyrardowie, 1993, Żyrardów 1993.
- Master European Drawings from Polish Collections*, edited by Anna Kozak and Maciej Monkiewicz in collaboration with Teresa Sulerzyska, kat. wyst., The Nelson-Atkins Museum of Art, Kansas City; Milwaukee Art Museum, Milwaukee; Museum of Fine Arts, Montreal, Quebec; Wadsworth Atheneum, Hartford, 1993–1994, Washington, D.C. 1993, s. 85–86 [J.P. Norblin – omówienie rysunków | overview of drawings].
- Między antykiem a współczesnością. Rysunki Stanisława Noakowskiego ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. Pokaz dla upamiętnienia 65. rocznicy śmierci artysty*, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, oddział w Łowiczu, 1993, Łowicz 1993.
- 1994 *Powstanie kościuszkowskie. Katalog wystawy*, red. Jerzy Gutkowski, Ewa Węgiełek-Biernacka, Elżbieta Skóra, kat. wyst., Zamek Królewski w Warszawie, 1994, Warszawa 1994, s. 28–33, 36, 41–42, 46–47, 54–57, 60–66, 94–95, 97–98, 100, 103–104 [A. Orłowski, J.B. Plersch, J.P. Norblin, J. Kraus, Z. Vogel, A. Bacciarelli, J. Damela, T. Mańkowski, F. Smuglewicz – omówienie prac | overview of artworks].
- Thorvaldsen w Polsce*, red. naukowa Ilona Zatorska-Antonowicz, kat. wyst., Zamek Królewski w Warszawie, 1994–1995, Warszawa 1994, s. 98–101, 110, 145, 214–221 [A. Orłowski, J.F. Piwarski, L. Letronne, J.Ch. Lampi, W.K. Stattler, R. Hadziejewicz – omówienie prac | overview of artworks].
- 1995 *Galeria Malarstwa Polskiego. Muzeum Narodowe w Warszawie. Przewodnik*, red. Elżbieta Charazińska, Ewa Micke-Broniarek, współpraca Małgorzata Płomińska, Warszawa 1995, s. 38–41 *Sala II. Gabinety 2 i 3. Oświecenie. Klasycyzm* [wprowadzenie]; s. 42–45, 48–51, 55, 63, 74, 85–86, 164, 179, 218 [B. Bellotto zw. Canaletto, M. Bacciarelli, J.P. Norblin, K. Wojniakowski, A. Brodowski, M. Zaleski, J. Fałat – omówienie obrazów | overview of paintings].
- Polens letzter König und seine Maler. Kunst am Hofe Stanislaus August Poniatowskis reg. 1764–1795*, kat. wyst., Bayerische Staatsgemäldesammlungen, Neue Pinakothek, 1995–1996, München 1995, s. 31–42 *Stanislaus August – Kunstmäzen, Auftraggeber und Sammler*, s. 46–49, 51–53, 57, 60, 68–70, 72–73, 91–100, 105–106 [B. Bellotto zw. Canaletto, J.B. Pillement, M. Bacciarelli, F. Smuglewicz, J.P. Norblin, Z. Vogel, K. Wojniakowski, M. Zaleski – biogramy oraz omówienie obrazów i akwareli | bio and overview of paintings and watercolours].
- Rysunki [w:] Oskar Sosnowski. Twórczość plastyczna. Katalog wystawy*, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1995, Warszawa 1995, s. 9–22.
- „Zegary Stanisława Augusta”, Zuzanna Prószyńska, Warszawa 1994* (współautor Witold Dobrowolski), *„Kronika Warszawy”* 1995, nr 4, s. 142–145 [recenzja | review].
- 1996 *Koniec wieku. Sztuka polskiego modernizmu 1890–1914*, katalog wystawy przygotowanej pod kierunkiem Elżbiety Charazińskiej i Łukasza Kossowskiego, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe w Krakowie, 1996–1997, Warszawa 1996, s. 418–419, 429 [M. Jakimowicz, J. Rembowski – biogramy | bios].
- Warszawa i jej Muzeum*, opracowanie katalogu Ewa Milicer, Krzysztof Załęski przy współpracy Ryszarda Bobrowa i innych, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1996, Warszawa 1996.
- 1997 *European Academicism in the Nineteenth Century Paintings and Drawings from the National Museum in Warsaw and other Polish Collections*, conception of the Exhibition Iwona Danielewicz, kat. wyst., Hokkaido Obihiro Museum of Art; Ashikaga Museum of Art; Yawatahama Public City Gallery; Saga Prefectural Art Museum, 1997–1998, White Public Relation Co., Ltd 1997, s. 127–128, 131, 132, 133, 134–135 [A. Brodowski, A. Gierymski, A. Grottger, L. Horowitz, W. Pawliszak – biogramy oraz omówienie obrazów i rysunków | bios and overview of paintings and drawings].
- Pod jedną koroną. Kultura i sztuka w czasach unii polsko-saskiej*, kat. wyst., Zamek Królewski w Warszawie, 1997, Warszawa 1997, s. 205 [J.Ch. Knöffl – omówienie rysunku | overview of drawing], s. 516 [K. Mordasewicz – omówienie rysunku | overview of drawing].
- Sztuka inspirowana jazzem [w:] 75 razy Irena Jakimowicz*, Warszawa 1997, s. nlb. [51–63].

- 1998** *Akademizm w XIX wieku. Sztuka europejska ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie i innych kolekcji polskich. Katalog wystawy*, red. Iwona Danielewicz, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1998, Warszawa 1998, s. 156, 171, 174, 188, 215 [A. Brodowski, A. Grottger, L. Horowitz, W. Pawliszak, F. Żmurko – biogramy oraz omówienie obrazów i rysunków | bios and overview of paintings and drawings].
Fin de siècle. Polnische Graphik 1890–1916, red. Elżbieta Charazińska, kat. wyst., Stadtmuseum Düsseldorf, Polnisches Institut in Düsseldorf, 1998, Warszawa 1998, s. 104 [M. Jakimowicz – biogram | bio], s. 111–112 [J. Rembowski – biogram | bio].
Muzeum Narodowe w Warszawie. Przewodnik po galeriach stałych i zbiorach studyjnych, red. Katarzyna Murawska-Muthesius i Dorota Folga-Januszewska, Warszawa 1998, s. 135–138, 140 [M. Bacciarelli, J.P. Norblin, B. Belotto zw. Canaletto, J.Ch. Lampi, K. Wojniakowski, M. Zaleski – omówienie obrazów | overview of paintings]; s. 214–215 *Zbiory Rysunków i Grafiki Polskiej* (współautorka Ewa Milicer), s. 218–220 [A. Orłowski i Z. Vogel – omówienie rysunków | overview of drawings].
Ogród. Forma. Symbol. Marzenie, red. naukowa Małgorzata Szafrąńska, kat. wyst., Zamek Królewski w Warszawie, 1998, Warszawa 1998, s. 162–163, 188–189, 232, 266, 310–312, 328, 329, 332, 334, 352, 354, 386, 388–389 [J.J. Jauch, J.P. Norblin, J. Richter, Sz.B. Zug, Z. Vogel, H. Ittar, A. ze Steckich Radziwiłłowa, A. Grottger – omówienie prac | overview of artworks].
- 1999** *Konie i jeźdźcy. Katalog wystawy* (współautor Kazimierz Stachurski), kat. wyst., Muzeum Polskie w Rapperswilu, 1999, Warszawa 1999; [wersja niem.] *Ross und Reiter. Ausstellungskatalog*, Katalog verfasst von Krzysztof Załęski, Kazimierz Stachurski, kat. wyst., Polenmuseum Rapperswil, 1999, Warszawa 1999.
Romantyzm. Malarstwo w czasach Fryderyka Chopina, koncepcja wystawy i red. naukowa katalogu Agnieszka Morawińska, Zamek Królewski w Warszawie, 1999–2000, Warszawa 1999, s. 82, 84, 260, 262, 264, 338, 342 [A. Brodowski i A. Orłowski – biogramy oraz omówienie obrazów i rysunków | bios and overview of paintings and drawings].
Stanisław Lorentz as the Creator of the “Modern” National Museum, „Bulletin du Musée National de Varsovie” 1999, R. 40, n° 1, s. 21–44.
Stanisław Lorentz jako twórca Muzeum Narodowego w Warszawie; Wykaz publikacji profesora Stanisława Lorentza; Kalendarium [w:] „Przeszłość przyszłości...”. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Stanisława Lorentza w setną rocznicę urodzin, Muzeum Narodowe w Warszawie, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 1999, s. 135–165, 489–531, 533–535.
Stanisław Lorentz 1899–1991. Wystawa biograficzna 28 IV – 16 V 1999, folder wystawy, Muzeum Narodowe w Warszawie, 1999, Warszawa 1999.
War and Peace. Ottoman – Polish Relations in the 15th – 19th Centuries, Museum of Turkish and Islamic Arts in Istanbul, 1999, Istanbul 1999, s. 256, 266, 441–445 [M. Stachowicz, J.P. Norblin, W. Pawliszak, J. Kossak – omówienie prac | overview of artworks].
- 2000** *Die vier Jahreszeiten. Polnische Landschaftsmalerei von der Aufklärung bis heute*, herausgegeben von Bettina-Martine Wolter, kat. wyst., Schirn Kunsthalle Frankfurt, 2000, Amsterdam–Dresden 2000, s. 28–41 *Kunstlandschaft und Landschaftsmalerei zwischen Aufklärung und Romantik* (współautorka Ewa Micke-Broniarek, przeł. Friedrich Griesse); s. 90–92, 94–99, 101–104, 110 [J. Ścisły, K. Wojniakowski, Z. Vogel – biogramy oraz omówienie obrazów i rysunków | bios and overview of paintings and drawings].
Koncepcja formowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie w okresie międzywojennym (współautor Ryszard Bobrow) [w:] *Zbiory publiczne a kolekcjonerstwo prywatne. Problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego w przeszłości i dzisiaj. Sesja naukowa w Muzeum Narodowym w Warszawie zorganizowana przez pracowników Zbiorów Sztuki Starożytnej, listopad 1998*, red. naukowa Jadwiga Lipińska, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2000, s. 116–123.
Konie ze stadniny Erazma Wolańskiego w Pauszówce w akwarelach Juliusza Kossaka [w:] Przybytki nietykane zabytków historycznych. Zbiór tekstów ofiarowanych z przyjaźnią i najlepszymi życzeniami Januszowi Stanisławowi Morkowskiemu, kustoszowi Muzeum Polskiego w Rapperswilu z okazji Jego 70. urodzin, Warszawa, 14 listopada 2000, Warszawa 2000, s. 61–71.
Krajobrazy. Polskie malarstwo pejzażowe od Oświecenia do końca XX wieku, publikacja towarzysząca wystawie, Muzeum Narodowe w Warszawie, 2000–2001, Warszawa 2000, s. 11–14, 16, 18–20, 28, 171,

197, 199, 203 [B. Bellotto zw. Canaletto, J. Ścisły, K. Wojniakowski, Z. Vogel – omówienie twórczości | overview of legacy], s. 211–216 *Oświecenie* (współautorka eseju Ewa Mücke-Broniarek).

111 *Arcydzieł Muzeum Narodowego w Warszawie*, red. Dorota Folga-Januszewska, Warszawa 2000, s. 132, 134, 136 [B. Bellotto zw. Canaletto, J.P. Norblin, Z. Vogel – omówienie obrazów i rysunków | overview of paintings and drawings].

Tadeusz Stefan Jaroszewski, 17 octobre 1931 – 28 juillet 2000, „Bulletin du Musée National de Varsovie” 2000, R. 41, n° 1–4, s. 165–167.

W kręgu wileńskiego klasycyzmu, katalog wystawy przygotowany pod kierunkiem Elżbiety Charazińskiej i Ryszarda Bobrowa, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 1999–2000, Warszawa 2000, s. 78–84 *Początki neoklasycyzmu w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i jego recepcja w środowisku wileńskim*; s. 95–96 *Antyk* (współautor Witold Dobrowolski); s. 353–357 *Wolnomularstwo na Litwie*; s. 98–99, 101–105, 107–111, 119–120, 129–132, 134–140, 142–143, 191–192, 205–206, 257–258, 358–366 [F. Smuglewicz, J. Oleszkiewicz, J. Dama, A. Smuglewicz, J. Rustem – omówienie obrazów i rysunków oraz masoników | overview of paintings, drawings and Masonic objects], 559–561 [A. i F. Smuglewicz – biogramy | bios]; [wersja litewska] *Vilniaus klasicizmas. Parados katalogas*, red. Elżbieta Charazińska, Ryszard Bobrow, Laima Bialopietravičienė, Birutė Rūta Vitkauskienė, kat. wyst., Lietuvos dailės muziejus, 2000, Vilnius 2000, s. 55–70, 75–87, 115, 116, 123–124, 158, 221–231, 336–337.

Wojna i pokój. Skarby sztuki tureckiej ze zbiorów polskich od XV do XIX wieku, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 2000, Stambuł–Warszawa 2000, s. 252–253, 262, 437, 439, 440–441 [M. Stachowicz, J.P. Norblin, W. Pawliszak, J. Kossak – omówienie prac | overview of artworks].

2001 *Artă poloneză. Pictură, grafică secolele XVII–XX. Expoziție din fondurile Muzeului Național de Arte Plastice al Republicii Moldova* (współautorka Anna Grochala), folder wystawy, Narodowe Muzeum Sztuk Pięknych Republiki Mołdowa w Kiszyniowie, 2001, Chișinău [Kiszyniów] 2001.

„Mars i Wenus” zapomniana praca Jana Hieronima Grandisa [w:] *Ars Felicitatis. Księga ku czci profesora Andrzeja Rottermunda w sześćdziesiątą rocznicę urodzin od przyjaciół, kolegów i współpracowników*, Warszawa 2001, s. 445–448.

National Museum in Warsaw. Galleries and Study Collections. Guide, edited by Dorota Folga-Januszewska, Katarzyna Murawska-Muthesius, Warsaw 2001 [wersja polska wyd. z 1998], s. 143–144, 145–147, 154 [M. Bacciarelli, J.P. Norblin, B. Bellotto zw. Canaletto, J.Ch. Lampi, K. Wojniakowski, M. Zaleski – omówienie obrazów | overview of paintings], s. 222–223 *Polish Art. Collection. Polish Prints and Drawings* (współautorka Ewa Milicer), s. 225–226 [A. Orłowski i Z. Vogel – omówienie rysunków | overview of drawings].

Wokół „Quo Vadis”. Sztuka i kultura Rzymu czasów Nerona, red. Witold Dobrowolski, komisarze naukowcy wystawy Witold Dobrowolski, Jacek Andrzejowski, Krzysztof Załęski, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 2001, Warszawa 2001, s. 54–60 *Siemiradzki a Sienkiewicz*, s. 76–78, 148, 150, 152, 156, 159, 160, 166, 169, 170, 173, 174 [F. Smuglewicz, V. Brenna i M. Carlonia, J. Styka, P. Weloński, A. Kamiński, K. Grodzicki, W. Wojtkiewicz – biogramy oraz omówienie rysunków, obrazów i rzeźb | bios and overview of drawings, paintings and sculptures].

Stanisław Noakowski [w:] *Stowarzyszenie Artystów Polskich Rytm 1922–1932*, koncepcja wystawy i katalogu Katarzyna Nowakowska-Sito, Muzeum Narodowe w Warszawie, 2001, Warszawa 2001, s. 192–195, 309–310.

Wystawa malarzy polskich (współautorka Anna Grochala), „Jutrzenka. Pismo Polaków w Mołdawii” 2001, nr 12, s. 5–7.

Zabawy w królewskich ogrodach w osiemnastowiecznej Warszawie [w:] *Królewskie ogrody w Polsce. Materiały sesji naukowej*, Warszawa, 10–11 maja 2001 roku, red. Małgorzata Szafrńska, Warszawa 2001, s. 361–376. Biblioteka Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości.

2002 *Leonardo da Vinci and the Splendor of Poland. A History of Collecting and Patronage*, ed. by Laurie Winters, kat. wyst., Milwaukee Art Museum; The Museum of Fine Arts, Houston; Fine Arts Museum of San Francisco; California Palace of the Legion of Honour, 2002–2003, Yale University Press 2002, s. 144, 154, 242 [M. Bacciarelli, J.P. Norblin i W. Malecki – omówienie dzieł | overview of artworks]

- Moșteniri comune Tezaurul polonez n colecțiile muzeistice, arhivistice și bibliotecile moldave. Expoziție la Muzeul Național de Istorie a Moldovei* (współautorki Anna Barszcz, Anna Grochala, Barbara Moszczyńska i Hanna Łaskarzewska), folder wystawy, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, 2002, Chișinău 2002.
- Orzeł i trzy korony. Sąsiedztwo polsko-szwedzkie nad Bałtykiem w epoce nowożytnej (XVI–XVIII w.)*, red. Katarzyna Połujan, kat. wyst., Zamek Królewski w Warszawie, 2002, Warszawa 2002, s. 356, 373–375 [J.B. Plersch i F. Smuglewicz – omówienie dzieł | overview of artworks]; [wersja ang.] *The Eagle and the Three Crowns. Polish-Swedish Relations across the Baltic from the 16th to the 18th Centuries. Supplement to the Catalogue*, exh. cath., The Royal Castle in Warsaw, 2002, Warszawa 2002, s. nlb. [J.B. Plersch, F. Smuglewicz – omówienie dzieł | overview of artworks].
- 2003** *Artă poloneză din colecțiile Muzeului Național de Arte Plastice al Republicii Moldova. Sztuka polska ze zbiorów Narodowego Muzeum Sztuk Pięknych Republiki Mołdowa. Polish Art from the Collections of the National Museum of Fine Arts of the Republic Moldova* (współautorka Anna Grochala, wstęp Natalia Pogorelschi), kat. wyst., Narodowe Muzeum Sztuk Pięknych Republiki Mołdowa w Kiszyniowie, 2001 Chișinău [Kiszyniów] [2003].
- Dar Bronisława Krystalla (im. Izabeli i Karola Krystallów)*, 1938, 1876 [w:] *Przyjaciele Muzeum. Wystawa zorganizowana z okazji Międzynarodowego Dnia Muzeów ICOM–UNESCO*, koncepcja, wstęp, układ, redakcja naukowa Dorota Folga-Januszewska, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 2003, Warszawa 2003, s. 44–45.
- Koni i konniki. Konie i jeźdźcy. Wystawa zryvapisu. Faksimilnyja kopii prac vjadomych pol'skich rysaval'scykau i zryvapiscau k. XVIII – nac. XX st. st. Wystava sa zborau Nacyja'l'naga muzeja u Varsave*, folder wystawy, Pałac mastaťvau Minsk, Pałac Sztuki w Mińsku, 2003, Mińsk 2003.
- Serenissima. The Light of Venice*, kat. wyst., Hokkaido Obihiro Museum of Art; The Museum of Modern Art, Ibaraki; Daimaru Museum, Umeda; Iwate Museum of Art, 2003–2004, s. 129 *Introduction – Bellotto Drawings*, s. 130–139 [B. Bellotto – omówienie rysunków | overview of drawings].
- Uniwersytet Warszawski w obrazach, rysunkach i rycinach* [w:] *Kultura artystyczna Uniwersytetu Warszawskiego*, red. naukowa i koncepcja tomu Jerzy Miziołek, Warszawa 2003, s. 309–323.
- 2004** *Konie i jeźdźcy. Malarstwo i grafika polska*, folder wystawy, Narodowe Muzeum Historyczne Mołdowy, 2004, Kiszyniów 2004; [wersja rumuńska] *Cai si calareti. Pictură si grafică poloneza*, folder wystawy, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, 2004, Chișinău 2004.
- Semper Polonia. L'art en Pologne des Lumières au romantisme (1764–1849)*, Musée des Beaux-Arts de Dijon, 2004, Musée des Beaux-Arts de Dijon 2004, s. 202, 244 [J.P. Norblin, A. Orłowski – omówienie dzieł | overview of artworks].
- 2005** *Bernardo Bellotto genannt Canaletto. Europäische Veduten*, Hrsg. Wilfried Seipel, kat. wyst., Kunsthistorisches Museum Wien, 2005, Milano 2005, s. 217 *Die Zeichnungen von Bernardo Bellotto genannt Canaletto*, s. 218–232 [B. Bellotto – omówienie rysunków | overview of drawings].
- Muzeum Narodowe w Warszawie. Arcydzieła malarstwa*, red. naukowa Dorota Folga-Januszewska, Warszawa 2005, s. 400–401, 406 [B. Bellotto zw. Canaletto, M. Bacciarelli – omówienie obrazów | overview of paintings], s. 582–583 *Akwarele i pastele od XVIII do XIX wieku*, s. 584 [Z. Vogel – omówienie akwareli | overview of watercolours].
- Wojsko w karykaturze polskiej XVIII–XIX w.*, „Muzealnictwo Wojskowe”, Muzeum Wojska Polskiego, 2005, t. 8, s. 433–446.
- 2006** *Gallery of Polish Painting. Guide. National Museum in Warsaw*, ed. Ewa Micke-Broniarek, Warsaw 2006, s. 41–44 *Room II. Study Rooms 2 and 3. Enlightenment. Classicism* [wprowadzenie], s. 46–53, 58–59, 69, 74–75, 93–95, 202 [J.P. Norblin, B. Bellotto zw. Canaletto, M. Bacciarelli, J.Ch. Lampi, K. Wojniakowski, J. Grassi, A. Brodowski, M. Zaleski, J. Fałat – omówienie obrazów | overview of paintings].
- 2007** *Konstytucje i Ustawy Generalne Wielkiego Mistrzostwa Polskiego i Litewskiego pod młotkiem Ignacego hr. Potockiego przyjęte i zaprzysiężone w roku 1781* [reprint], wstęp i tłumaczenie z j. franc. Krzysztof Załęski, Warszawa 2007.
- Muzeum Narodowe w Warszawie*, Warszawa 2007, s. 72–75, 76–79 [B. Bellotto zw. Canaletto i M. Bacciarelli – omówienie obrazów | overview of paintings]. „Rzeczpospolita” Seria Wielkie Muzea: Polska, t. 29.

- Nieznany fragment „Mowy” Franciszka Ksawerego Kosseckiego, wygłoszonej w krakowskiej łoży „Przesąd Zwyciężony” w 1810 roku, „Ars Regia” 2007/2008, R. 10, nr 17, s. 203–211.
- Słownik wolnomularzy polskich zawodów wyzwolonych, „Ars Regia” 2007/2008, R. 10, nr 17, s. 177–201.
- Sztuka Królewska w kolorze. Trzy albumy w języku polskim, „Ars Regia” 2007/2008, R. 10, nr 17, s. 315–317 [recenzja książek: Angel Millar, *Masoneria. Zarys dziejów*, Warszawa 2006; Jeremy Harwood, *Sekretna historia masonerii*, Warszawa 2007; W. Kirk MacNulty, *Wolnomularstwo. Sekrety i symbole masonów, ich historia i znaczenie*, Warszawa 2007].
- Warszawskie Łazienki po abdykacji króla Stanisława Augusta, „Spotkania z Zabytkami” 2007, nr 1, s. 11.
- Wystawy niepokorne, „Spotkania z Zabytkami” 2007, nr 4, s. 29.
- 2008** „Aforyzmy francuskie”, wybrał i spolszczył Jan Windakiewicz, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2008, „Ars Regia” 2008/2009, R. 11, nr 18, s. 247–248 [recenzja | review].
- Arabeskowo-groteskowe malowidła ścienne epoki klasycyzmu w Polsce jako przejaw recepcji wzorów antycznych [w:] *Złoty Dom Nerona. Wystawa w 200-lecie śmierci Franciszka Smuglewicza*, koncepcja wystawy i katalogu Justyna Guze, Muzeum Narodowe w Warszawie, 2008, Warszawa 2008, s. 91–97.
- Co sprawiał..., „Ars Regia” 2008/2009, R. 11, nr 18, s. 264–268 [recenzja z wystawy autorskich książek Anny Marii Bauer, Nieborów, maj–czerwiec 2008 | review of exhibition of original books by Anna Maria Bauer, Nieborów, May–June 2008].
- Historia Pintada en la Memoria*, folder wystawy, Museo de Osma, Lima (Peru), 2008, s.l., s.n. [2008].
- Jazz w sztuce XX wieku [w:] *Dźwięk, światło, obraz w sztuce polskiej XX wieku. Studia i materiały*, red. Teresa Grzybkowska, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, Warszawa 2008, s. 183–202.
- Orientalizm w malarstwie, rysunku i grafice w Polsce w XIX i I. połowie XX wieku, red. naukowa Anna Kozak, Tadeusz Majda, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe w Szczecinie, 2008–2009, Warszawa 2008, s. 298, 330, 333–338, 368, 371 [J. Kossak, W. Pawliszak – omówienie rysunków | overview of drawings; J. Słowacki, M. Stachowicz – omówienie twórczości | overview of legacy].
- Piękne damy, „Ars Regia” 2008/2009, R. 11, nr 18, s. 251 [wiersz].
- Słownik polskich duchownych należących do łóż wolnomularskich, „Ars Regia” 2008/2009, R. 11, nr 18, s. 135–146.
- 2009** *Apollon w sukni damskiej* [w:] *Polska i Europa w dobie nowożytnej / L'Europe moderne : nouveau monde, nouvelle civilisation ? / Moderne Europe – New World, New Civilisation?*
- Prace naukowe dedykowane Profesorowi Juliuszowi A. Chrościckiemu*, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2009, s. 251–256.
- Le siècle français. Francuskie malarstwo i rysunek XVIII wieku ze zbiorów polskich*, koncepcja wystawy i katalogu Iwona Danielewicz i Justyna Guze, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 2009, Warszawa 2009, s. 349–351, 353 [J.P. Norblin – omówienie obrazów | overview of paintings].
- Ogrody wolnomularzy w Polsce na przełomie XVIII i XIX wieku*, „Rocznik Historii Sztuki” 2009, t. 34, s. 95–107.
- 2010** *Słownik polskich prawników należących do łóż wolnomularskich*, „Ars Regia” 2010, R. 12, nr 19, s. 181–223. [W związku z propozycjami], „Spotkania z Zabytkami” 2010, nr 11–12, s. 72 [list do redakcji].
- 2011** *L'Aigle blanc. Stanislas Auguste, dernier roi de Pologne. Collectionneur et mécène au siècle des Lumières*, kat. wyst., Musée National du Palais de Compiègne, 2011, Paris 2011, s. 47, 60, 152 [F.A.A. Lohrmann, J.P. Norblin, K. Wojniakowski – omówienie obrazów | overview of paintings].
- Stanisław August. Ostatni król Polski. Polityk, mecenas, reformator 1764–1795*, red. naukowa Angela Sołtys, kat. wyst., Zamek Królewski w Warszawie, 2011–2012, Warszawa 2011, s. 108–109, 154–156, 212–214, 259–261, 347, 468–470 [F.A.A. Lohrmann, M. Bacciarelli, G.B. Lampi, B. Bellotto zw. Canaletto, J.P. Norblin, K. Radziłowski, M. Tokarski – omówienie obrazów | overview of paintings].
- 2012** *Hipolita Skimborowiczius – laisvosios mūrininkijos istorikas ir kolekcininkas (Hipolit Skimborowicz – Masonic Researcher and Collector)* [w:] *Laisvoji Mūrininkija Pasaulyje Ir Lietuvoje: idejos, istorija, asmenybės*, Lietuvos Nacionalinis Muziejus, Vilnius 2012, s. 215–235.

- Projekt katafalku Stanisława Kostki Potockiego w kościele św. Krzyża w Warszawie. Wyraz pośmiertnego hołdu byłemu Wielkiemu Mistrzowi przez brata-wolnomularza*, „Studia Wilanowskie” 2012, R. 19, s. 127–135.
- 2013** *Słownik polskich lekarzy i aptekarzy należących do łóż wolnomularskich*, „Ars Regia” 2013, R. 13, nr 20, s. 161–188.
A.M. Bauer, *Portret wolnomularza, czyli zbiory masoników Krzysztofa Załęskiego*, „Ars Regia” 2013, R. 13, nr 20, s. 287–309.
- 2014** *Katalog [w:] Masoneria. Pro publico bono / Freemasonry. Pro publico bono*, red. naukowa Tadeusz Cegielski, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 2014–2015, Warszawa 2014, s. 179–245.
Polonya Sanatında Oryantalizm. Orientalism in Polish Art, red. Tadeusz Majda et al., kat. wyst., Pera Müzesi Yayını/Pera Museum, 2014–2015, Istanbul 2014, s. 246, 269, 270–275 [J. Kossak, W. Pawliśzak – omówienie prac | overview of artworks].
Profesor Stanisław Lorentz, „Cenne. Bezcenne. Utracone” 2014, nr 3–4, s. 32–34.
- 2015** *Kamienica w Alejach Jerozolimskich 59; „Rien que la beauté”, czyli życie pod znakiem sztuki; Po raz pierwszy zetknąłem się z doktorem...* [w:] Bronisław Krystall. *Testament*, red. merytoryczna Katarzyna Mączewska, Krzysztof Załęski, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, 2015–2016, Warszawa 2015, s. 15, 19–34, 64–71.
Nieznany rękopis z dziejów wolnomularstwa francuskiego XVIII-XIX wieku, „Hermaion” [numer specjalny | special issue: *Wolnomularstwo w kulturze*. Materiały międzynarodowej konferencji naukowej „Świat jako łoża. Obecność wolnomularstwa w kulturze – dawniej i dziś” zorganizowanej przez Uniwersytet Warszawski i stowarzyszenie Instytut „Sztuka Królewska w Polsce” w dniach 9–10 I 2015. Konferencja towarzyszyła wystawie w Muzeum Narodowym w Warszawie „Masoneria. Pro publico bono”] 2015, nr 4, s. 106–110.
- 2016** *Stanisław Lorentz 1899 – 1991 [w:] Portrety uczonych. Profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego po 1945 (L – R)*, redaktorzy naukowci Waldemar Baraniewski, Wojciech Tygielski, Andrzej Kajetan Wróblewski, Warszawa 2016, s. 118 – 139 [originally published in: „Biuletyn Historii Sztuki” 1993, t. 55, nr 2–3, s. 301–308].